

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-12-16
Besvaras senast
2024-12-30

Till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2024/25:597 Försäljning av plomberade och nedgångna bergrum för att stärka totalförsvaret

Efter Rysslands invasion av Ukraina har det svenska säkerhetsläget försämrats betydligt. Det är därför naturligt att olika aktörer, såväl offentliga som privata, ser över sitt skydd. Detta är också något som politiken bör uppmuntra.

Att Ryssland systematiskt har attackerat Ukrainas energiinfrastruktur är allmänt känt. Mindre känt är att man också har attackerat den digitala infrastrukturen. Det som inte har kunnat hackas på virtuell väg har i stället attackerats fysiskt. Det finns därför ett tydligt behov av skydd för den svenska digitala infrastrukturen.

Försvarsmakten har självklart sett över sina behov, och nu börjar näringslivet göra detsamma. Här finns dock ett antal brister och utmaningar. Av tekniska skäl behöver viktiga datahallar placeras nära de svenska fibernoderna, som finns i de tre storstäderna. Det behöver också vara relativt stora anläggningar, och de måste kunna anpassas till den nya verksamheten.

Runt om i Sverige finns ett stort antal bergrum som inte längre används. Det är naturligt att Försvarsmaktens behov kommer i första hand. Försvarsmakten prioriterar dock nybyggnation högre, eftersom det är lättare att hålla hemligt samt att standarden då kan anpassas till dagens krav.

Det finns ett stort antal bergrum som i dag är plomberade och inte används eller planerar att användas inom överskådlig tid. De är i behov av kraftig renovering och står helt enkelt och förfaller. De ägs av kommuner eller myndigheter. De skulle vid renovering inte uppfylla Försvarsmaktens behov, men eftersom näringslivet inte har riktigt lika tuffa tekniska krav skulle de med framgång kunna nyttjas.

Tyvärr finns ett antal hinder som omöjliggör förvärv och nyttjande. Vissa anläggningar byggdes i naturreservat, men dessa får inte återtas. Naturvårdsverket och länsstyrelserna gör nämligen inte några undantag för totalförsvarets behov eftersom myndigheterna inte anser att anläggningarna är försvarsanläggningar när de avvecklats, även om de kan bli det igen. Andra hinder är kommuner som inte vet vilka eventuella direktiv som kan komma i framtiden och därför inte vågar fatta beslut alls.

Det är tydligt att det behövs politisk styrning här. Möjligheten att åter väcka liv i plomberade skyddsrum som inte använts på decennier och att detta finansieras privat är unikt och en fantastisk möjlighet för det offentliga att både stärka totalförsvaret och samtidigt inte behöva bekosta det självt. Det finns heller inget att förlora ur skyddsperspektiv. Förfogandelagen gör att staten får ta över fastigheter i krig. Då är det bättre att dessa har rustats upp av näringslivet än att man i det läget ska renovera något som stått och rostat i ytterligare decennier.

En bra start vore att göra en översyn över vilka plomberade försvarsanläggningar som kan säljas till privata aktörer utifrån ett totalförsvarsperspektiv. Försäljningsförordningen som reglerar försäljning av statliga fastigheter tar tyvärr ingen hänsyn till aspekter som totalförsvaret, men det vore en välkommen fortsättning på det politiska arbetet. Det finns också stort behov av samarbete mellan näringslivet och berörda myndigheter, exempelvis Fortifikationsverket, när det kommer till nyttjande av den här typen av anläggningar.

Min fråga till statsrådet Carl-Oskar Bohlin blir därför:

Är statsrådet och regeringen beredda att ge berörda myndigheter i uppdrag att underlätta försäljning av plomberade anläggningar för totalförvarsändamål samt att se över relevant lagstiftning för att underlätta och stärka totalförsvaret i nämnda ärenden?

.....

Rickard Nordin (C)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann